

ประกาศสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน
เรื่อง เกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเพื่อรับรางวัล “นาคราช” งานเชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้านอีสาน
และผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมประจำปี 2559
เนื่องในโอกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ทรงเจริญพระชนมพรรษา 84 พรรษา

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มีการคัดเลือกบุคคลและกลุ่มบุคคล ผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ในระดับภาคและระดับชาติ เพื่อรับรางวัล “นาคราช” เชิดชูเกียรติเป็นศิลปินพื้นบ้านอีสานและผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ประจำปี 2559 เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

หลักเกณฑ์ของศิลปินพื้นบ้านอีสาน

เกณฑ์ที่ 1. คุณสมบัติของศิลปินพื้นบ้านอีสาน มี 6 ประการ ได้แก่

1. เป็นผู้สัญชาติไทยมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในภาคอีสาน
2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปะแขนงนั้น
3. เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานและพัฒนาทางด้านศิลปะแขนงนั้นๆ
4. เป็นผู้สืบทอด ถ่ายทอดหรือเป็นต้นแบบศิลปะแขนงนั้นๆ
5. เป็นผู้มีความดี จริยธรรม และไม่อยู่ระหว่างการถูกดำเนินคดีทางอาญา
6. เป็นผู้มีผลงานที่ยังประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

เกณฑ์ที่ 2. คุณค่ามาตรฐานผลงานของศิลปินพื้นบ้านอีสาน

ผลงานต้องสื่อให้เห็นถึงคุณค่าในความคิด ความงาม คุณค่าทางอารมณ์ สะท้อนความเป็นธรรมชาติ หรือสถานภาพทางสังคม และวัฒนธรรมแห่งยุคสมัย ค่านิยม จริยธรรม เอกลักษณ์ของท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของชาติ ผลงานสร้างสรรค์มีเอกลักษณ์เฉพาะตนและไม่ลอกเลียนแบบจากผู้อื่น

เกณฑ์ที่ 3. การเผยแพร่และยอมรับคุณค่าผลงานของศิลปินพื้นบ้านอีสาน

ประกอบด้วย ผลงานที่ได้รับการจัดแสดงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง มีหลักฐานอ้างอิง โดยเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด พัฒนาการทางงานศิลปะอย่างเด่นชัด ผลงานได้รับรางวัลหรือเกียรติคุณระดับท้องถิ่น ระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาเป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

หลักเกณฑ์ของผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

1. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้มีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสาน
2. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้อนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน
3. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้สนับสนุนในการสืบทอด ถ่ายทอดทางด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง
4. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม
5. เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ผู้มีสิทธิเสนอชื่อศิลปินพื้นบ้านอีสานและผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม ได้แก่

หน่วยงานราชการ องค์กร และบุคคลทั่วไป ยกเว้นคณะกรรมการคัดเลือกและบุคลากรสถาบันวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน

การคัดเลือกศิลปินพื้นบ้านอีสาน แบ่งเป็นสาขาต่างๆ 6 สาขา ได้แก่

1. สาขาจิตรกรรม
2. สาขาประติมากรรม
3. สาขาสถาปัตยกรรม
4. สาขาคดนตรี-นาฏกรรม
5. สาขาภาษาและวรรณกรรม
6. สาขาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ความหมายและขอบเขตของสาขาต่าง ๆ

1. สาขาจิตรกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานทางด้านการวาดภาพ เช่น จิตรกรรมฝาผนัง จิตรกรรมร่วมสมัย ภาพพิมพ์ งานสื่อผสม เป็นต้น
2. สาขาประติมากรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานทางด้านการปั้นและแกะสลัก เช่น ช่างปั้น ช่างแกะสลักหิน แกะสลักไม้ ช่างหลอมหล่อโลหะ ฯลฯ
3. สาขาสถาปัตยกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านการออกแบบหรือก่อสร้าง เช่น ช่างทำ โบสถ์หรือช่างก่อสร้างศาสนสถานอื่น ๆ เป็นต้น
4. สาขาคดนตรี-นาฏกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านการแสดง เช่น ดนตรีพื้นบ้านอีสาน หมอลำ หมอแคน กันตรึม เพลงโคราช และการฟ้อนรำ เป็นต้น
5. สาขาภาษาและวรรณกรรม	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านการประพันธ์ เช่น นักแต่งเพลง นักเขียน นิยาย นิทานพื้นบ้าน และเอกสารทางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น
6. สาขาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	หมายถึง	ผู้มีผลงานด้านหัตถกรรม เช่น ช่างทองเหลือง ช่างจักสานช่างทอผ้า ช่างทำเครื่องดนตรี ช่างปั้นหม้อ ช่างแทงหยวก ช่างแกะสลักเทียน ช่างแกะสลักเทียน งานเครื่องสด เป็นต้น

การคัดเลือกผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม แบ่งเป็นสาขาต่างๆ 7 สาขา ได้แก่

1. สาขาเกษตรกรรม
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
3. สาขาการแพทย์แผนไทย
4. สาขานิเวศน์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
5. สาขาศาสนาและประเพณี
6. สาขาอาหารและโภชนาการ
7. สาขาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ความหมายและขอบเขตของสาขาต่าง ๆ

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ภูมิปัญญาในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม สามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร การแก้ปัญหาด้านการผลิต ด้านการตลาด เช่น การแก้ไขโรคและแมลง การรู้จักปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร เป็นต้น
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น
3. สาขาการแพทย์แผนไทย หมายถึง ภูมิปัญญาในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นองค์ความรู้ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองทางสุขภาพและอนามัยได้
4. สาขานิเวศน์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
5. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ภูมิปัญญาในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีค่าให้มีความเหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติ

6. สาขาอาหารและโภชนาการ หมายถึง ภูมิปัญญาในการประกอบอาหารและโภชนาการ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม อันเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพตามหลักโภชนาการที่ดี ทั้งยังแสดงถึงภูมิปัญญาบูรณาการตามสมัยนิยมได้
7. สาขาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่มีคุณค่าทาง ศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2559

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน ปฏิบัติราชการแทน
ผู้รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม